

IB

For lidt og for meget

fordærver maden

Ib er 19 år gammel; psykotisk, diagnosen ubekendt og for mig ret ligegyldig, normalbegavet, når han selv synes og magter det. Han har været på alle de skoler og indretninger, der findes i kongeriget for psykotiske børn, men da hans størrelse og aktivitetsniveau ikke længere er svarende til den lille, søde, nuttede bassedrengs, men til en stor grov børstes, der kan kradse, havner han på Oasens «sygehus,» hos ingen anden end IMP, som er uddannet sygeplejerske, med evner til at handle resolut, når tid og sted kræver det.

Der er ikke megen pjat med hende, damen ser kun på resultattavlen. Ib «kradser», men ikke i hendes selskab. Ib er meget svingende i sin adfærd, hvilket har mange bagved liggende årsager, medicinering, men formodentlig også en forsinket pubertet, som lige nu raser som en mindre tyfon. Utallige er hans forelskelser i omsorgselever og utallige de timer han belejrer skønhederne.

Kvalmende virker hans store våde, bedrøvede hundeøjne, der følger den udkårne. Pigerne er bange og trætte af ham. Men man er magtesløs, ingen nænner at spærre Ib inde, dertil har det indtil nu været for harmløst. Sygehuset, som har sine faste beboere, fungerer sjældent som sygehus for banale sygdomstilfælde, men har altid sengekapacitet til akutte indlæggelser, i de fleste tilfælde af eksterne klienter, det er gået galt for, og hvor det almindelige hjælpeapparat ikke slår til.

Ib beskæftiges på Keramikværstedet. Lederen af dette var før omtalte «kunstner,» med de dertil hørende ideer om frihed, inspiration osv., et særpræget, men dejligt menneske.

I skolen har Ib to hele enetimer hos skolen bedste lærer. Disse timer passer han med enestående nidkærhed. Lærersfunktionen er nærmest studievejlederens. Men derudover har Ib særstatus. Han stiller med mellemrum på forskellige undervisningshold, følger undervisningen til hans interesse er opbrugt, men han er altid meget nem at få til at forlade skolestuen, det er blot at sige, Ib, i dag er det ikke så godt, kom igen en anden dag.

Hos sin faste lærer kan han hænge i lange perioder ud over sine faste timer, hvis han er opslugt af et specifikt emne.

Eksempler: Uvist af hvilken grund interesserer Ib sig for Los Angeles, måske var det San Francisco og han inddrager mig i sin jagt på et bykort. Tilfældigt kommer jeg i tanker om et skoleatlas, som måske har et kort over byen, jeg lover Ib at tage et kort med næste dag, hvis jeg finder det. Bingo. Det var lige netop det, han ledte efter.

Jeg glemmer alt om San Francisco, og to tre uger senere ser jeg på Keramikværkstedet et kort tegnet på et kæmpestort stykke papir, vel to – tre meter på hver led. Jeg målte kortets detaljer igennem og til min forbløffelse, får jeg nu at vide, Ib har overhovedet ikke brugt hjælpemidler.

Utroligt. Hver eneste gade, hver eneste detalje var tegnet med millimeters nøjagtighed. For mig var det, og er det stadig en gåde. Hvordan har han båret sig ad?

Vi havde begyndt et samarbejde med det lokale bibliotek, mange af vore ældre kunne læse, andre lånte bøger indspillet på bånd. Læreren tog Ib med på biblioteket og gav ham i følge eget udsagn blot en overfladisk orientering i bibliotekssystemet.

Ib bliver en flittig låner, og i skolen er han i lang tid opslugt af Notre Dame, en kirke i Paris. Kort tid senere præsenterer han os for en tro kopi af Notre Dame udført i ler.

Det er en efterligning, der passer i alle detaljer, og størrelsen var således, at den lige akkurat kunne være i ovnen for at blive brændt. Et formidabelt kunstværk på ca. 1 meters længde og en halv i bredde og højde. I farten skal lige nævnes, at Ibs kunstværk med held blev brugt til at få bevilget en ny og større keramikovn.

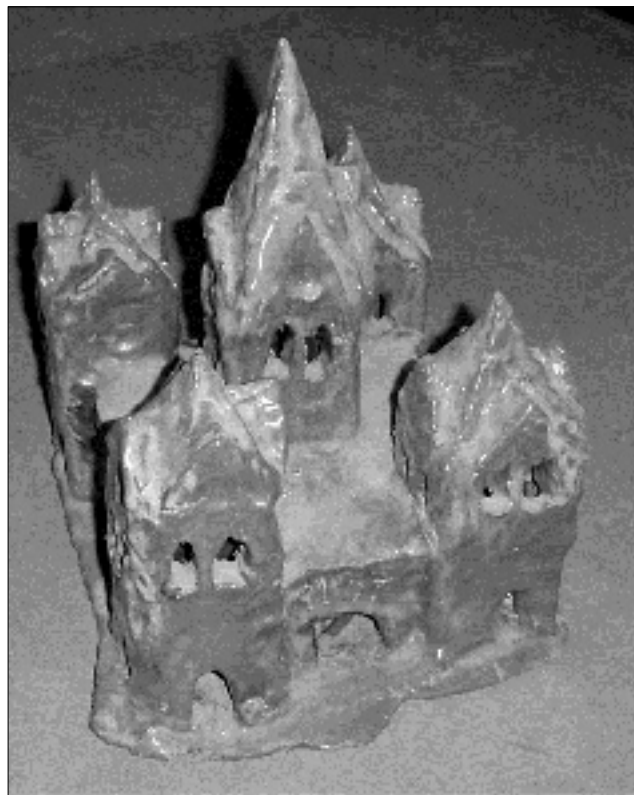
Bøger med billeder af Kølner Dom kirken i ruiner dukker op, og da jeg begynder at fortælle om mit ophold i Kølns ruiner vinteren 1947, er Ib mere end opslugt.

Af dette dukker et kunstværk op.

Jeg har forgæves søgt at finde de kunstværker Ib fremstillede, og som fik mig til at måbe. Notre Dame var ét, Kølner Dom i ruiner et andet. Men de er som så meget andet borte.

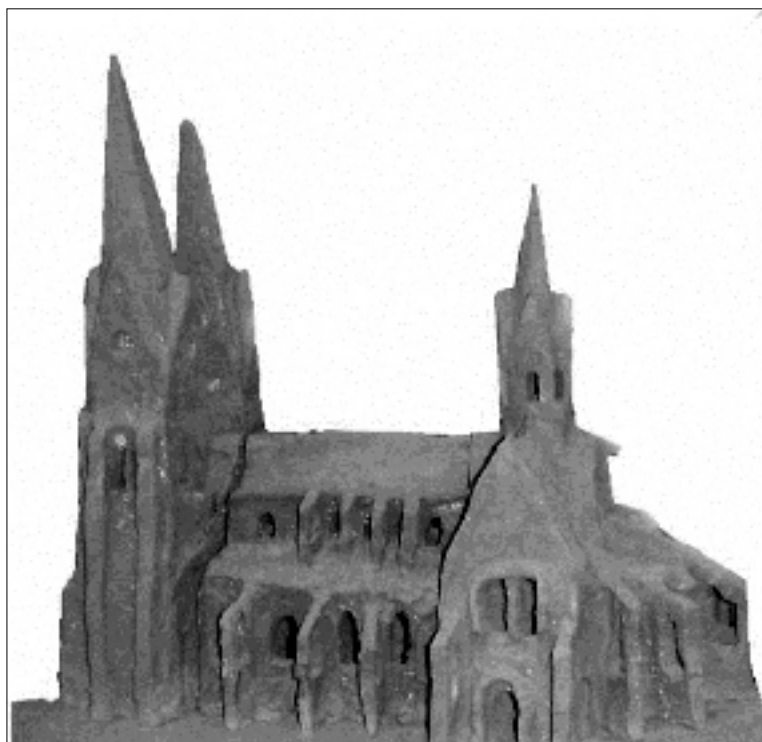
Solgt for store penge? Måske, men pengene er ikke røget i Ibs lommer. Jeg er langtfra sikker på, at kirken her er Ibs værk, dertil er den for rå, i sin udførelse.

Men kig på den og tag den som et af hundreder eksempler på, at psykisk udviklingshæmmede kan, hvis man giver dem en chance.

Roskilde Domkirke. Desværre ikke gjort færdig, den mangler glasur. Jeg fandt den oven på et skab. Forsonende er støvet, der giver figuren karakter. Jeg er ret sikker på, at Ib var kunstneren. Ib havde set krigsfilm og var fuldstændig bjergtaget af krigeres heldåd. For at få ham ned på jorden fortalte jeg ham om mit ophold en vinterdag og nat i Kølns ruiner. Fortalte om en krigshelt uden arme og ben, som liggende på et bræt malede postkort med en pensel i munden. Inspireret måske af dette skabte Ib Kølner Dom i ruiner.

Men hvor er den i dag?

Om Ib har været deprimeret tør jeg ikke sige, men efter at have fremstillet undervandsbåde, som kunne skilles i to halvdele, med alt inden i, korrekt kopieret, er det pludselig ligkister med låg til at tage af, så man kan beskue ligene indeni.

Interessen for krig og våben tog overhånd. På en eller anden måde får han opsnuset, at jeg var sabotør under krigen og han bliver for påtrængende. Kort og præcist får han at vide, at krig er noget svineri og jeg vil overhovedet ikke snakke med ham om det.

Ib får skaffet sig eller har måske selv fremstillet sig en camouflage uniform og en dag, hvor jeg drejer om et hushjørne holder han mig op. Umiddelbart troede jeg, hans våben var en ægte US karabin, men ved nøjere øjesyn kunne jeg godt se, at det var en kopi, gjort i træ. I den næste tid legede Ib krig, han dukkede op de særeste steder, højt til vejrs iført uniform og stålhelmet, fra trappevinduer lød hans råb:

«Hænderne op».

Personalet rakte pligtskyldigt hænderne op, og hastede videre på deres vej. En dag dukker en patruljevogn med to betjente op, de fik en tur i sylteren, ikke fordi de på nogen måde var ophidsede, men det var jo meget rart at få opklaret, hvad sagen egentlig drejede sig om. Det var Ib, som under den lange Weekends kedsomhed fra buskadset ud mod hovedvejen havde holdt en ældre dame op.

I sin forskrækkelse anmelder hun sagen til politiet. De to betjente ender hos IMP. Ib bliver afhørt, den sorte bog er fremme. Normalt spreder den frygt, men Ib bliver endnu mere interesseret, han ser forventningsfuld op. Betjentene får en slat kaffe, de truer Ib med fængsel. Han lytter glad. Han har prøvet meget, men ikke fængsel.

Betjentene er godt trætte, de er møre, det er som at slå vand på en gås, de er rådvilde. IMP gider ikke mere, hun tager initiativet, hun beder om tilladelse til at få affæren afsluttet, hun har vigtigere ting at tage sig til.

De nikker befriet til hende.

«Hør her Ib, du ved lige så godt som jeg, at vi ikke vil have det fis med dig, du ved godt, at du ikke må lege krig med fremmede, er det forstået?»

Ib nikker, han er stadig lidt glad.

«Du får 25 øre i bøde, er det ikke nok, får du 50 øre i bøde, hvis du gør det igen. Har du forstået?»

Ib bryder sønderknust i gråd, bedyrer, at han aldrig vil gøre det igen, men kan han ikke slippe med fem øre?

«Okay» siger IMP, «hvis du vil sværge aldrig nogen sinde at gøre sådan noget, kan du nøjes med 10 øre».

Ib sværger ved Amager Fælled. Det var en aftale.

«Skrid ind på dit værelse, jeg gider ikke se dig den næste time».

Ib lusker bort. Betjentene er forbløffede.

«Vil De herrer have mere kaffe»? «Næh tak, de skulle også videre».

«Fint, så er det vel ude af verden»? Det var det. Deres tro på deres autoritet og systemets magtfuldhed var forrykket noget, men de kunne heller ikke vide, at Ib var sygelig gnier.

Hvad de har skrevet i rapporten, hvis de da har, vides ikke.

Havefest – Ib stjæler vort lagenstof og stoftrykfarver.

Hvert år i juni holdt Oasen sin traditionelle havefest. Forældre, venner, klienter og personale fra hele byen strømmede til. Mere end 1000 mennesker var samlet på plænerne, hvor kaffebordene stod dækkede, hvis det ikke ligefrem regnede. Hele dette arrangement blev flere gange med lynets hast og ved mange hænders hjælp bjærget ind i festsalen, når det danske sommervejr drillede.

Festen indledtes med en tale af en eller anden ret ligegyldig person, hvorefter køkkenets personale i festligt skrud marcherede frem med alle lagkagerne. Et populært optog.

Men dette år ændredes traditionerne. Skolen og dens værksteder havde på loftet over keramikværkstedet et aflåst depot med varer af næsten enhver art. Garner, stoffer farver, stoftrykfarver også videre. «Depotbestyreren» havde bemærket, at varer forsvandt lidt efter lidt, men havde uden held forsøgt at finde frem til synderen.

Dette år blev indmarchen pompøs. Strunke marcherede beboerne frem, bærende hvert sit flag, som repræsenterede alle de forenede nationer. Der var flag fra nationer, jeg end ikke havde hørt om.

Skolens lagenstoffer og farver var brugt her, ingen tvivl om det. Geringsmanden måtte være Ib. Men, hvor var Ib? Værst var nok, at dette komplott af «forbrydere» inkluderede alt plejepersonale.

Havde de ikke medvirket, havde det simpelthen ikke kunnet lade sig gøre. Jeg var vred, jeg var mildest talt forarget, jeg var skuffet.

Dette var et tillidsbrud. Man kunne da bare have spurgt.

Flagstængerne var kosteskafter hentet i Oasens depot, som bestyredes af forstanderindens søster. Begge de to frøkener var indremissionske. Fanebærerne repræsenterede alle afdelingerne, de var omhyggeligt udvalgt, de var alle beboere, som til daglig førte en noget tilbagetrukken overset tilværelse.

Forstanderinden listede stille op på siden af mig.

«*Hvad synes skolelederen om indmarchen*»?

Den er flot. Imponerende, og utroligt godt organiseret. Men jeg må indrømme, at jeg er skræmt; her er tale om et komplot, alt plejepersonale, inklusive forstanderinden har kendt til tyverierne fra skolens depot, har accepteret dem og bistået tyveknægten, det er en slem bande forbrydere, man er tvungen til at samarbejde med, og som jeg tror, De står i spidsen for».

«*Er skolelederen vred*»?

«*Ja, i nogen grad, men skuffelsen over det manglende samarbejde er værre, hvorfor i al verdens riger og lande er man ikke kommet og bedt om tingene*»?

En tyveknægt – en forbøn – nåde går for ret

Forstanderinden fortalte: «*Ib havde helt andre planer end denne flagparade, men vi opdagede først hans tyverier, da han var halvt færdig med flagene. Da vi opdagede det, brød han fuldstændig sammen og vi var alle bange for, hvordan De ville gribe sagen an, og også bange for Ibs situation fremover. Derfor har vi valgt denne løsning*».

«*Har De set Ib*»?

«*Nej! Det er fordi han gemmer sig for Dem. Han er bange for Deres reaktion og kommer først frem, når jeg fortæller ham, at De vil lade nåde gå for ret og tilgive ham, blandt andet, fordi hans initiativ har spredt glæde til så mange. Det vil De da godt ikke*»?

«*Jeg synes det er et godt initiativ, men det, der er værst, er personalet og Deres manglende tillid til mig*».

Ib blev halet ud fra sit gemmested, og da han havde afgivet løfte (sværg ved Amager Fælled) om ikke at stjæle mere fra skolen, men i stedet spørge, om han kunne få de ting, han manglede, kunne vi alle nyde den genoprettede idyl.

Efter kaffen var der boder med allehånde tilbud, senere aftensmad, derefter mosetur, hvilket indebar en gåtur igennem mosen,

alt hvad der kunne krybe og kravle var ude, også myggene, hvorfor mange kaldte den for myggeturen. Derefter bal med lejet orkester, når vejret tillod det asfaltbal i gården.

Hvis jeg skal gætte – tror jeg, at der lå en hel del forfængelighed – prestige bag, man ville vise de «elendige» pædagoger, at man også kunne.

Karakteristisk for denne periode fra ca. 1960 og et stykke ind i 70.erne var personalets engagement, langt de fleste brugte af deres fritid. Mange omsorgsassistenten hastede hjem til fyraften, lavede mad til familien og kom tilbage igen for at give et nap med. Mange tog deres børn med, store som små. Når jeg senere hørte folks indvendinger mod nye institutioner i villaområder og hørte dem berette om deres frygt for deres børn, kom jeg ofte til at tænke på disse havefester, hvor store og små børn tumlede rundt med dybt åndssvage. Nogen tid senere inviterede forstanderinden mig til at deltage i afdelingsledernes månedlige møder, og vi indførte den rutine, at jeg indledningsvis orienterede om nyheder fra undervisningsafdelingen, hvorefter vi havde en spørgerunde.

Det blev et dejligt frugtbart samarbejde, hvor vi sammen løste mange problemer til gavn for beboerne. Mange aktiviteter, som uv. afdelingen stod for, f.eks. klubvirksomhed, underholdning og ikke mindst svømning havde ikke kunnet startes op uden den helt kontante støtte, vi fik fra omsorgspersonalet.

En støtte mange leverede kvit og frit ud af deres fritid.

Vold – lukket afdeling; gem dig under mine skørter En tosse kan spørge om mere end ti vise kan svare på

Henning

21 år, psykotisk, sandsynligvis debil eller sinke. Henning var placeret på mit første hold, sammen med Bette og fire andre elever. Uden at anstrenge sig og helt uforskyldt bidrog han i de næste år til en lang række reformer og ændringer i skolens og værkstedernes tilbud.

Karakteristisk for Henning var hans omskiftelige sind, han var til tider yderst ubehersket og mildest talt hadet af mange på grund af sin uovertrufne evne til at drille. Mit første møde med ham i en undervisningssituation, hvor jeg forsigtigt prøvede at liste mig frem til hans færdigheder blev mildes talt katastrofal for mig. Jeg viste ham noget tekst og bad ham læse.

Han sagde en hel masse volapyk. «Kender du bogstaverne»?

Jeg viste ham nogle bogstaver, «hvad er det»? «Pølse», og sådan blev han ved. Han provokerede, han drillede bevidst, men med megen humor.

Hvad skulle jeg dog stille op? På holdet var en gut, som absolut ikke ville røre ved akademiske færdigheder, kun praktiske ting. Han spurgte f. eks., hvorfor lyser pæren? Hvor kommer elektriciteten fra? Hvordan laver man strøm. Det kunne jeg bedst forklare ved at bevæge mig ud i den store verden, men det var jo mere end svært, når jeg samtidig skulle holde læseøvelser med Bette.

Jeg fandt en løsning, men problemet var også, at jeg var bange for at gøre noget galt, jeg var ny og havde problemer nok. Men jeg fandt en ordning, aftalte med Bettes afdeling, at når jeg var på tur med drengene, fik hun senere enetimer i det antal timer, hun var snydt for. Resultatet blev naturligvis, at jeg måtte løbe endnu hurtigere. Knægtene bad jeg om at skaffe en cykel med dynamolygte. De kunne se, at når hjulet trak dynamoen, kom der lys i lygten, jeg hev ledningen forsigtigt af, hvorfor er der ikke lys? Det fandt de også ud af. Ud til en bil. Motoren blev startet, lyset tændt og generatoren vist frem. Den producerer lyset ligesom dynamoen på cyklen. Jamen den kan da også lyse, når motoren er stoppet. Batteriet blev vist frem. Anskuelsesundervisning kalder man vel denne form for undervisning.

Se og oplev.

Vi fartede rundt sammen, på el-værker, på bryggerier, på bådeværfter osv, vi studerede stort set alt omkring os, og personalet gav mig tålmodigt en utrolig lang snor.

Velsagtens fordi man var klar over, at jeg prøvede at finde mine egne ben at stå på, og at jeg gjorde, hvad jeg kunne, med de evner, jeg var udstyret med.

Maskinmesteren og Henning var ikke verdens bedste venner. Maskinmesteren var et let offer, klager indløb fra nær og fjern, og man truer nu Henning med lukket afdeling.

Det havde han prøvet før og var skræmt. Han bliver mere voldsom, og kunne virke aggressiv. En dag overværer jeg, hvordan en mindre uoverensstemmelse med Henning og en omsorgsassistent er ved at gå fuldstændig op i en spids. Resolut blander jeg mig og siger:

«Henning, så er det nok. Smut op på mit kontor og tag dig en kop kaffe. Du venter der, til jeg kommer, det varer ikke ret længe».

Konflikten var løst i første omgang, men hvad var det egentlig, der skete. Medarbejderen blev drillet i de øvrige klienters åsyn, han gav Henning en ordre, som ikke blev overholdt. Medarbejderen mistede prestige eller autoritet om man vil. Medarbejderen bad jeg om, hvis det skulle gentage sig, at ringe efter mig eller Hennings værkstedsleder, Karl. Henning bad jeg om at holde sig væk fra medarbejderen, og det gjorde han, mærkeligt nok.

Jeg foreslog ham, at når noget var ved at gå i kage for ham, skulle han gå op på mit kontor og blive der, til han kunne styre sig igen.

Den aftale holdt han også, Henning kunne godt lide kaffe og mine sekretærer.

En aften slår Henning en omsorgsassistent ned på sin afdeling, det var så voldsomt, at hun måtte en tur på skadestuen.

Møde.

Alle var ophidsede, nu kunne det være nok. Den lukkede afdeling var nu ikke længere en tom trussel, men en bombe, lunterne var klar. Men jeg gik i forbøn for ham og bad om lidt mere tid, for hvad var der egentlig sket, hvorfor havde han gjort det?

Han havde jo ellers et godt forhold til medarbejderen.

Forstanderinden spurgte mig efter mødet:

«Er det rigtigt, hvad Henning fortæller, at hvis han har gjort, eller er ved at gøre noget galt, eller bliver bange, så skal han gå op på deres kontor og han må gerne drikke deres kaffe». «Ja, bare han levner lidt til os andre».

Nu betror hun mig, at hun i lang tid har haft den samme aftale med knægten. *«Men hvorfor holder De hånden over ham»?*

«Jeg tror, at hvis han kommer på en lukket afdeling, så går han helt og fuldt i spåner, de lukkede afdelinger, jeg har set, overlever man ikke. Han kommer ikke ud igen, i hvert fald ikke som menneske. Noget fik ja da ud af den praktik, som De arrangerede. Endelig er han jo ung, han skulle gerne have et liv foran sig».

Dagen efter slår Træværkstedet alarm sidst på eftermiddagen. Kom ned og kig. Henning var gået amok og havde kastet rundt med 5 kg. bøtter med kunstharpikslim. Inventar var væltet, det lignede en krigsskueplads, men ingen var kommet til skade. Alle var ophidsede, alle var urolige og bange, men der var ingen vrede, ingen hævnfølelser.

Jeg fik Karin (sekretær på skolens kontor – lidt af en tusindkunstner) til at hente nogle bajere og stille og roligt drøftede vi, hvad vi kunne – skulle gøre. Jeg refererede gårsdagens møde. En af medarbejderne foreslog, at vi ryddede bulen og så ellers holdt vor mund. Ingen rapporter til journalen. Det blev sent før værkstedet var klargjort til næste dag. Træt gik jeg tilbage på kontoret.

Telefonen ringede, det var forstanderinden.

«Ja, De må undskylde, jeg forstyrer, men jeg har kunnet se, at man har arbejdet på værkstedet lige til nu, og at lyset lige er blev tændt på Deres kontor. Henning er her hos mig i privaten, han er meget ulykkelig, og bange. Han har fortalt, at han har gjort noget ganske forfærdeligt, er det rigtigt»?

«Ja, det må man sige, det kunne næppe gøres grundigere, han har spillet håndbold med 5 kg.'s bøtter med lim og væltet inventar osv., men der er ingen døde og sårede».

«Ved skolelederen, hvad der sker i morgen»?

«Nej, kun, at personalet foreløbig er blevet enige om at holde mund og lade som ingenting, der bliver ingen rapporter. Om Henning skal have karantæne et stykke tid, har vi ikke taget stilling til, personligt tror jeg, det er uklogt, for hvad skal han så få tiden til at gå med, men hvis De taler med ham i dag, kan De sige til ham, at han skal blive på afdelingen, til jeg har talt med Dem og IMP i morgen tidlig, ærlig talt så ved jeg ikke, hvordan vi kommer videre, men vi gør intet, før vi har talt sammen».

Hun kunne ikke skjule sin glæde over, at vi ikke valgte den nemmeste løsning, den lukkede afdeling. Næste dag påtog IMP sig at holde Henning på afdelingen med enkelte kortere afstikkere op til mit kontor, når jeg var der. Han hængte der næsten hele dagen.

Ib's lærerinde, Karen, var en dame med specielle evner. Hun havde selvfølgelig hørt om al balladen og foreslog nu, at hun stille og roligt gik alle Hennings optrin igennem, som hun sagde, der må være en forklaring.

Lukket møde

Deltagerne var de medarbejdere fra afdeling, skole, værksted, der kunne undværes og så naturligvis forstanderinden. Lægen blev undgået i første omgang for så ville der undgåeligt blive føjet et nyt kapitel til synderegistret i Hennings journal. Vort formål var simpelthen at lade fantasien råde og undersøge, hvad vi kunne tåle, og hvordan vi kunne få knægten videre uden at udløse katastrofen.

Man blev hurtigt enige om, at straf nyttede ikke, men vi kunne alle ignorere ham ved at vise ham, at vi ikke gad snakke med én, der øvede vold og ødelagde ting og sager, samt ødelagde den hygge, vi prøvede at skabe om ham og de andre beboere.

Altså den kolde skulder. Du er jo en dummernik.

Hvor længe kan afdelingen holde ham inde? En uge? Måske. Han blev derefter idømt en uges karantæne og måtte ikke vise sig i skolen og på værksteder, men måtte gerne gå på skolelederens kontor, når det kneb på afdelingen.

Jeg lovede, at vi ville give ham den kolde skulder.

Karen skulle forsøge at kortlægge, de tilfælde hvor Henning var gået amok, ved at snakke med personale, der havde overværet hans optrin. IMP ville på et tidspunkt tage en snak med lægen, for at undersøge om medicineringen kunne ændres. Jeg havde i meget lang tid gjort blide indsigelser overfor lægerne, over, at man ændrede på medicineringen, uden at lærerne fik besked. Gang på gang stod vi med elever, der stort set intet sansede på grund af kæmpedoser med sløvende medicin.

Den manglende samarbejdsvilje kunne skyldes frygt, for at pædagogerne skulle blande sig, og dermed blive skyld i at lægerne led et tab af prestige eller kompetence, om man vil. Jeg overvejede at kræve af lægeafdelingen, at den skulle give skolen besked, når man ændrede medicineringen.

Forstanderinden foreslog, at skolelederen skulle sætte Henning på holdet med kriminelle, kaldet fodboldholdet. Alle var noget forundrede, for vi havde ikke ligefrem slået på reklametrommerne, så folks uvidenhed om aktiviteterne på dette hold var stor.

Men Forstanderinden havde flere gange lagt vejen forbi kirkesalen, hvor vi afsluttede holdets fysiske træning med indendørs fodbold. På grund af de elendige pladsforhold kunne det ikke undgås, at spillerne ramlede sammen og lyden af skældsord værre end fra en skraldespand og øretæver var almindeligt.

Den unge mand, som jeg tidligere har nævnt, var på dette hold og hun kendte alle de skøre spilleregler, jeg havde indført. Forstanderinden overværede, at gutten bagfra gav mig et kraftigt slag i hovedet. Han fik hårdeste straf, hans hold mistede et mål, og han fik en tur på en måtte, hvor han så kunne brydes med mig. Da jeg kendte en bunke beskidte tricks, fik jeg altid vredet et eller andet om på ham, der bare gjorde ondt, men som ikke satte mærker.

Disse aktiviteter kaldtes år senere for adfærdsmodifikation. Skolelederen foreslog, at han senere som belønning kunne tage Henning med rundt, når han var ude i byen i embeds medfør.

Indvendingerne var mange, det går ikke, men da jeg løftede sløret for, at jeg tidligere havde haft Henning med mig, og at han på trods af, at han ofte havde ventet på min tilbagekomst i halve timer, havde opført sig helt uden problemer, forstummede protesterne. Når karantænen udløb skulle jeg prøve, men det skulle gøres klart for Henning, at forudsætningen var, at han havde opført sig som en engel.

Næste møde blev fastsat til karantænenens slutning, eller når Karen havde nyt.

Voldelige personer lærer selvbeherskelse

et forklarende sidespring

Grov vold = Rødt kort – mål til modstanderne og en tur i skammekrogen

Adfærdsmodifikation foregik på «fodboldholdet»

Holdene var overvejende kriminelle, debile – sinker, mennesker i grænseområdet.

Adfærden var brovtende; medarbejderne nogle dumme svin osv. Indbyrdes var der en klar hakkeorden, og næverne sad løst. Timerne begyndte med opvarmningsøvelser. Men da der her var en lang række mindreværd og hæmninger at overvinde, kunne vi i begyndelsen ikke umiddelbart optræde afslappet med rytmik til musik, da det kunne misopfattes som værende barnligt.

Derfor måtte vi strengt efterligne, hvad de kendte fra den etablerede sportsverden. Derefter styrketræning, hvor hver enkelt elev havde et kort, hvor de forskellige præstationer blev noteret ned. Alle disse øvelser havde en maksimal præstation, f. eks. kunne det være at løfte håndvægte et vist antal gange. Hvis rationen var 10 gange, måtte denne grænse ikke overskrides. Når jeg havde valgt denne form for begrænsningens kunst, var det af frygt for, at eleverne ville skade sig selv ved overbelastning.

Ved lektionens slutning valgte man hold. På grund af hjemmestrikede regler blev valgproceduren ændret og overraskende særpræget.

Bemærkninger som: *Nej! Ham skal du ikke tage, han hidser sig bare op og slår, eller han råber».*

Og hvorfor så det? Fodboldspillets almindelige regler var gældende, dem kendte de fleste, men hertil kom:

En ophidset, voldelig optræden kunne udløse flere straffe. Gult kort – og modstanderne tilkendtes et mål. – Rødt kort var et mål til modstanderne, udvisning, i x antal minutter i skammekrogen, hvor man skulle stå med ryggen til de kæmpende og holde mund. Skældsord som idiot – hold kæft, hvor er du åndssvag osv. udløste straffespark.

Når man nu skulle vælge hold, gjaldt det om, ikke at vælge den bedste spiller, hvis han ikke kunne styre sig og dermed gav modstanderne mål efter mål. Man vurderede altså efter nye normer – en rimelig fornuftig adfærd kom i højsædet.

Indendørs fodbold i en kirkesal gav lige så sikkert som Amen ved søndagsprædikenen konflikt efter konflikt. Vi blandede os naturligvis, trænede dem i selvbeherskelsens svære kunst, og belærte dem om, at vinderen i en konflikt ikke var den, der skældte mest ud, råbte højest eller slog på tæven, men var den, der gik ud af eller væk fra konflikten. Vinderen blev den, der hurtigst strakte begge hænder i vejret og gik væk fra modstanderen.

Skete dette ikke, var det rødt kort til begge kombattanter. De blev anbragt på stole og skulle stirre hinanden stift ind i øjnene. Det endte selvfølgelig altid med, at de skar ansigter og rakte tunge af hinanden.

Det udløste en sund og naturlig latter.

Her var ingen moralske forelæsnings, men kun praktiske anvisninger på at slippe ud af balladen uden skrammer. Derefter evaluerede (vurderede) vi (elever og lærer) sammen, hvem af aktørerne, der bedst

havde mestret selvbeherskelsens svære kunst. Efter nogen tid udvidede vi træningen med fysisk kontakt ved forskellige brydekampe på måtte og andre kraftpræstationer, samt opføre ekstemporalspil mellem personer, der var aggressive og voldelige.

Tilbage til Karen

Hendes rapport

To adfærdsmønstre gik igen, den ene var Hennings provokation af medarbejdere. Han havde en enestående evne til at finde de personer, der let lod sig drille, og når han først var kommet i gang, havde man endnu ikke fundet et middel, der kunne stoppe ham. Når det gik helt i agurk, var det, når medarbejdere forsøgte at skjule deres magtesløshed ved at udstede ordrer, de ikke kunne gennemføre.

I de tilfælde, hvor han havde øvet vold var personalet kommet bag på ham, uden at han havde bemærket det. I flere tilfælde havde han slået, når man havde rørt ved ham. Man besluttede, at skolelederen skulle arbejde med denne berøringsangst og lære ham, at når han befandt sig i en situation, hvor han kunne føle, at han var ved at miste selvkontrollen, skulle han gå til dennes kontor.

Hvis han blev for urolig på værkstedet, skulle man bede ham skride op til skolelederen, og hvis han ikke gjorde det straks, ville man ringe efter mig.

Straf var der ikke tale om på anden måde end, at han fik en utrolig kold skulder af alle, og hvis han klynkede, viste man sin foragt med en kontant besked om, at man ikke gad spille tiden på én der slog. I en kortere periode gav jeg ham enetimer, hvor vi som et par hundehvalpe tumlede rundt på en madras i kirkesalen, her var altid en medarbejder til stede af hensyn til min sikkerhed, ikke fordi jeg var utryg eller bange for Henning, men mere for at have et vidne, ingen kunne på forhånd vide, hvad sladder kunne blive skyld i.

Træningen tilrettelagde jeg, så vi gik gradvis frem, men da Henning opfattede det som en leg, gik det stærkt. Noget så uskyldigt som at lægge arm, blev hurtigt afløst af regulær brydning.

Her var kropskontakt så det battede.

Han fik nu også lov til at sidde på sidelinjen, når fodboldholdet udfoldede sig for fuld damp i kirkesalen. Han havde svært ved at forholde sig i ro, det gibbede. Hurtigt havde han vurderet, at her var de maksimale betingelser for at drille eller provokere, men jeg indskærpede, at ville

han deltage i festlighederne, skulle han overholde reglerne. Det lovede han og kunne allernådigst få en prøvetime. Det gik aldrig op for mig, hvor meget Henning forstod af fodboldspilletets ædle kunst, for han drøede rundt og sparkede vildt og inderligt til den stakkels bold. Af og til røg den i eget net, men det bekymrede absolut ikke fjolset.

Kammeraternes vrede var hans belønning for godt arbejde. En dag gik det helt i kage, tunge slag lød, to af de dominerende kriminelle gik til Henning, lynhurtigt rakte han begge hænder i vejret, bakkede ud af situationen og forsvandt.

Da jeg kom tilbage på kontoret, svælgede han sig i kaffe og ventede på at blive rost. *«Var jeg ikke god? Jeg kunne nemt have stukket dem én på tuden, men jeg gjorde, som du har lært mig».*

Vi grinede lidt sammen, alle roste ham og sagde, *«fint du er ved at lære det».* Henning forlangte nu, at jeg skulle ringe til forstanderinden og fortælle om hans bedrift. Det gjorde jeg så, og uden al tvivl har også hun både rost og forkælet ham. Det blev en skelsættende begivenhed, en sejrens dag for ham, for os. Et irritationsmoment var, at jeg midt under denne undervisning alt for ofte blev kaldt til telefonen eller på anden måde blev forstyrret og en dag, hvor jeg havde været borte i mindre end fem minutter, havde slynglerne hamret bolden op i kirkeloftet, således at der var mange store buler i loftsbeklædningen, der bestod af gipsplader.

Da jeg var mere end bange for, at negative kræfter i deres forargelse kunne forårsage, at vi blev forment adgang til salen, gik jeg dybt bekymret og angrende til forstanderinden og klagede min nød. Hun gav mig besked på at holde mund, så ville hun se, hvad hun kunne udrette.

To dage efter var pladerne erstattet, hun havde fået stedets håndværkere til at reparere skaderne efter fyraften. Hun havde indflydelse, hun kunne meget, andre ikke kunne.

Omsorgspersonalet vil lege med

Den fysiske træning foregik nu på en lang række hold med varierende træningsprogrammer. Rygterne gik, og da vi havde fået en stor trampolin forærende, var der ligefrem trængsel. Alle selv Sophy, som på det tidspunkt var omkring de 60 år, ville prøve. Nu er en trampolin et særdeles farligt redskab, og det var i begyndelsen nødvendigt at have en lærer med oppe i trampolinen for at undgå ulykker. Alle havde det særdeles morsomt, måske for morsomt, men da enhver kunne se, hvad det gik ud på var lange pædagogiske udredninger overflødige.

Lærerne drev af sved. Sophy var et elskeligt menneske, men aldeles hensynsløs, hvis hun ville have et eller andet gennemført for sine klienter. Inden længe måtte vi springe i trampolin ikke kun med Sophy, men også med hendes spastikere.

Personalet kom nu med klienter fra nær og fjern, de skulle også lige prøve denne form for optræning, man kunne jo ikke blot overvære forestillingen, men også, når man nu alligevel var dér, deltage i festlighederne og give en hånd med.

Henning belønnes med tur hjemme hos os

For Henning blev det alle tiders. For os et mareridt. Institutionsmiljøets påvirkninger kom frem for fuld udblæsning. Vi havde dybe lænestole og en sofa. Med et tigerspring brugte han vort pæne møblement som trampolin. Nu skulle hans ophold gerne være rart for ham, så vi skar formaningerne ned til minimum.

Ved aftensmaden havde vi næppe fået fadet med frikadeller på bordet, før han hæmningsløst skovlede til sig. Det blev reguleret, men den uro og utryghed, han havde skabt, gik først op for mig ved sengetide. Datteren kaldte Bonniehunden til sig og forskansede sig ved at blokere sin dør med en kommode.

Min kone forlangte, at vor soveværelsesdør blev låst

Henning havde uløste seksuelle problemer.

Både han og jeg var blufærdige, han kunne ikke fortælle om sine fantasier, eller drømme. For mig virkede hans udsagn uforståelige, derfor gik jeg til hans omsorgspersonale med nogle undervisningsbøger, jeg havde fundet frem og bad om råd. Inderst inde håbede jeg nok på, at de tog sig af den videre forretningsgang. Bøgerne havde gode billeder og illustrationer, hvoraf de mere intime detaljer af seksuallivet sagligt fremgik uden på nogen måde at kunne få hæftet begrebet porno på sig.

Henning havde endnu ikke set bøgerne, men man opfordrede mig til at lade ham se billederne og ud fra dem få en snak. Godt som gjort. Næste skridt var at få drømmene realiseret.

Jeg lærte ham at danse, lærte ham at være tilbageholdende, ikke mase på min ven. Kan pigen lide dig, vil hun vise dig, hvad, der skal ske, lad hende bestemme. Men igen opstod problemer.

Det var selvfølgelig altid skønhederne han fik øje på.

Ud fra mine egne erfaringer måtte jeg belære ham:

Det nytter ikke, at du kun vil elske med skønhederne, dér er kø, de er kræsne, du bliver trampet ned i køen. På baller dansede jeg med piger, jeg vurderede som en mulighed og præsenterede dem for Henning.

Det var for kompliceret, jeg opgav.

Nu havde jeg i studietiden kørt Taxa i København og havde en ganske god viden om prostitution. Hvor damerne kunne findes og deres prisniveau. På en af vore ture i byen forklarer jeg Henning om disse gaders piger og spørger, om han har lyst til at lære en sådan dame at kende. Han var begejstret, så det var nødvendigt at dæmpe ham ned. Vi holdt ved et gadehjørne, jeg pegede pigerne ud for ham. Med begejstring pegede han selv på én af pigerne. Okay, Henning, du bliver her, jeg går over og snakker med hende.

Hun troede, at jeg var kunde. Prisen fik jeg ned på 250 kr., men da jeg forklarede hende, hvad spøgen gik ud på, steg prisen til 300, og hun forlangte, at jeg skulle være til stede. Bag en Berlingske Tidende overværede jeg seancen, og den måde hun tog sig af Henning glemmer jeg aldrig. Stille og roligt fik hun beroliget og dæmpet ham, gav sig mod sædvane god tid og slutresultatet blev, at hun i lang tid fremover fik en fast kunde.

At den unge dame tilbød mig et knald for 100.- kr. nu, hvor hun var varmet op og kampklar, skal blot lige nævnes, men bl.a. af hensyn til Hennings, «ejendomsrettigheder» og følelser afslog jeg det favorable tilbud. Igen røg Åges lommepege, men jeg følte, da jeg i den mere end afslappede stemning, der havde bredt sig, og den salige lykke, drengen udstrålede, at pengene var givet godt ud. Jeg måtte forklare Henning, at jeg havde kun lagt ud, han måtte betale mig tilbage. Ville han bolle med damen igen, måtte han selv skaffe mønterne. Hennings behov for penge var hidtil rigeligt blevet dækket ind af hans knap tilmålte lommepege, men hvad sker? Næste morgen indfandt han sig en halv time før værkstedet lukkede op og forlangte straks at få noget arbejde, hvor han kunne tjene store penge.

Man spurgte selvfølgelig: «*Hvad skal du med penge*»? Henning lagde absolut ikke skjul om sin sejr på lagenet og forklarede beredvilligt, at skolelederen havde ikke alene fundet frem til skønheden, men også lagt ud for ham. Nyheden bredte sig som en steppebrand på institutionen. De, der kendte mig godt, spurgte ikke om Hennings historie var rigtig, men personer, hvor forargelsen lyste ud af øjnene, fik blot mit svar:

«*Tror du på en åndssvag*»?

Nogen tid efter var der et behandlingsmøde om Henning. En kæmpestor forsamling af personale og specialister. Jeg var hamrende træt og slappede af, småsov ind imellem, al den stund jeg vidste, at ville man beslutte noget uhensigtsmæssigt ville IMP og forstanderinden tage sig af det. Disse møder var stort set blot en præsentation af specialisternes visioner og deres indsats for Fædrelandets svageste. Forstanderinden går over til mig, skænker kaffe i en halfyldt kop og rusker blidt i mig. Signalet var klart. Vågn op mand, for nu sker der noget. Chefpsykologen havde fået ordet og forklarede om Hennings seksuelle problemkomplekser og spørger mig direkte:

«Henning har fortalt mig, at skolelederen har opsøgt en prostitueret og betalt for ham, er det rigtigt?»

Jeg svarede blot:

«Dette lyder som et bedre politiforhør, har De en dommerkendelse? Hvis De tror på en notorisk åndssvag, kan De gøre det, det er Deres afgørelse og den vil jeg ikke blandes ind i».

Hendes vejtrækning var mere end hurtig og hun proklamerede nu, at hun ville klage over mig.

Nu stod forstanderinden frem og sagde:

«Hvis De vil klage over skolelederen, må De også klage over mig, for jeg har også givet Henning penge. Drengen har aldrig haft det så godt som nu».

IMP, Hennings afdelingsleder siger nu:

«Det bliver Fanden edeme en lang klage, for vi har ladet hatten gå rundt på afdelingen, men jeg skal gerne skaffe navnene på dem, der har støttet foretagendet».

Psykologen klagede trods dette. Jeg vurderede det som en tilbagebetaling – et privat hævnstøt, og var revnende ligeglads. Fra styrelsen kom den mildeste næse, der nogensinde er uddelt, men det morsomme i den var, at der intet sted stod, at vi skulle ophøre med aktiv støtte til en åndssvags gang hos en luder.

Næsen sendte jeg retur med påskriften:

Læst – I kan rende mig noget så grusomt.

Jeg blev ringet op og fik fortalt, at man billigede vor pædagogik, men at den letteste udgang for at slutte en dum sag var at uddele denne næse, som i virkeligheden var en påskønnelse for godt arbejde, alt andet lige afhængigt af de briller, man læste den med.